
Inhoudstafel

Woord vooraf	V
Verdragen en Verordeningen	VII
Inhoudstafel	XV
DEEL 1. ALGEMEEN DEEL	1
Hoofdstuk 1. Inleiding	3
Beknopte bibliografie	5
1.1. Algemeen	5
1.2. Onderdelen van het IPR	6
a) Internationale bevoegdheid	6
b) Toepasselijk recht	7
c) Erkenning en uitvoerbaarheid	8
d) Administratieve en gerechtelijke samenwerking	8
1.3. Aanverwante rechtstakken	9
a) Materieel recht	10
b) Rechtsvergelijking	10
c) Gerechtelijk recht	11
d) Publiek recht	12
e) Recht van de Europese Unie	12
f) Internationaal (publiek)recht	13
g) Mensenrechten	15
Hoofdstuk 2. Bronnen van het internationaal privaatrecht	19
Beknopte bibliografie	21
2.1. Algemeen	22
2.2. Bronnen uit het EU-recht	23
a) Vóór 1999	23
b) 1999 en later: Verdragen van Amsterdam, Nice en Lissabon	25
c) Relevante beginselen van het EU-recht	31
d) Rechtspraak van het Hof van Justitie	32

2.3. Bronnen uit het internationaal recht	33
a) Verdragen	33
i) Specifieke IPR-verdragen	33
ii) Mensenrechtenverdragen	35
b) Lex mercatoria	36
c) Soft law	36
2.4. Bronnen uit het Belgische recht	37
a) Wetboek Internationaal Privaatrecht	37
b) Specifieke wetten	39
c) Andere bronnen van het IPR in België	39
 Hoofdstuk 3. Begrippen in het internationaal privaatrecht	41
Beknopte bibliografie	43
3.1. Algemeen	45
3.2. Woonplaats	45
3.3. Gewone verblijfplaats	46
3.4. Nationaliteit	51
3.5. Domicile	54
3.6. COMI	55
 Hoofdstuk 4. Internationale bevoegdheid: algemene regels	59
Beknopte bibliografie	61
4.1. Wat is internationale bevoegdheid?	62
a) Internationale bevoegdheid van de rechter	63
b) Internationale bevoegdheid van de ambtenaar	64
4.2. Waar vinden we de regels van internationale bevoegdheid?	64
4.3. Toepassingsgebied van EU-verordeningen en internationale verdragen	68
a) Brussel I bis-Verordening	68
i) Geografisch toepassingsgebied	68
ii) Materieel toepassingsgebied	68
iii) Personeel toepassingsgebied	74
iv) Temporeel toepassingsgebied	77
b) Brussel II bis-Verordening	77
i) Geografisch toepassingsgebied	77
ii) Materieel toepassingsgebied	77
iii) Personeel toepassingsgebied	80
iv) Temporeel toepassingsgebied	81
c) Insolventie-Verordening	82
i) Geografisch toepassingsgebied	82
ii) Materieel toepassingsgebied	82

iii)	Personeel toepassingsgebied	84
iv)	Temporeel toepassingsgebied	85
d)	Onderhoud-Verordening	85
i)	Geografisch toepassingsgebied	85
ii)	Materieel toepassingsgebied	85
iii)	Personeel toepassingsgebied	86
iv)	Temporeel toepassingsgebied	87
e)	Erfrecht-Verordening	87
i)	Geografisch toepassingsgebied	87
ii)	Materieel toepassingsgebied	87
iii)	Personeel toepassingsgebied	89
iv)	Temporeel toepassingsgebied	89
f)	Huwelijksvermogen-Verordening	89
i)	Geografisch toepassingsgebied	89
ii)	Materieel toepassingsgebied	90
iii)	Personeel toepassingsgebied	90
iv)	Temporeel toepassingsgebied	90
g)	Partnervermogen-Verordening	90
i)	Geografisch toepassingsgebied	90
ii)	Materieel toepassingsgebied	91
iii)	Personeel toepassingsgebied	91
iv)	Temporeel toepassingsgebied	91
h)	Verdrag van Lugano	92
i)	Kinderbeschermingsverdrag van Den Haag	92
i)	Geografisch toepassingsgebied	92
ii)	Materieel toepassingsgebied	93
iii)	Personeel toepassingsgebied	93
iv)	Temporeel toepassingsgebied	94
j)	Onderhoudsverdrag 2007 van Den Haag	94
k)	Forumbedingenverdrag	95
i)	Geografisch toepassingsgebied	95
ii)	Materieel toepassingsgebied	95
iii)	Personeel toepassingsgebied	96
iv)	Temporeel toepassingsgebied	96
l)	Volwassenenbeschermingsverdrag van Den Haag	96
i)	Geografisch toepassingsgebied	96
ii)	Materieel toepassingsgebied	96
iii)	Personeel toepassingsgebied	97
iv)	Temporeel toepassingsgebied	97
4.4.	De bevoegdheidsladder in de verschillende bronnen	97
a)	Brussel I bis-Verordening: bevoegdheidsladder	98
i)	Exclusieve bevoegdheidsgronden	98

ii) Stilzwijgende aanvaarding (vrijwillige verschijning)	105
iii) Beschermende bevoegdheid	106
iv) Forumbeding	108
v) Algemene en bijzondere bevoegdheids- gronden	114
vi) Subsidiare bevoegdheid	117
vii) Forum necessitatis	118
b) Brussel II bis-Verordening: bevoegdheidsladder voor echtscheiding en nietigverklaring huwelijk	118
i) Algemene bevoegdheid	118
ii) Residuele bevoegdheid	120
iii) Forum necessitatis	120
c) Brussel II bis-Verordening: bevoegdheidsladder voor ouderlijke verantwoordelijkheid	121
i) Algemene en bijzondere bevoegdheid en forumbeding (Brussel II bis-Verordening)	121
ii) Algemene en bijzondere bevoegdheid en forumbeding (Verdrag 1996)	122
iii) Subsidiare bevoegdheid	123
iv) Residuele bevoegdheid	123
v) Forum necessitatis	123
d) Insolventie-Verordening: bevoegdheidsladder	124
e) Onderhoud-Verordening: bevoegdheidsladder	125
i) Stilzwijgende aanvaarding	125
ii) Algemene/bijzondere bevoegdheid (onder- houd min 18-jarigen)	125
iii) Forumbedingen	126
iv) Algemene/bijzondere bevoegdheid (onder- houd plus 18-jarigen)	127
v) Subsidiare bevoegdheid	127
vi) Forum necessitatis	127
f) Erfrecht-Verordening: bevoegdheidsladder	128
g) Huwelijksvermogen-Verordening: bevoegdheids- ladder	129
h) Partnervermogen-Verordening: bevoegdheids- ladder	130
i) Verdrag van Lugano: bevoegdheidsladder	130
j) WIPR: bevoegdheidsladder	131
i) Exclusieve bevoegdheid	131
ii) Beschermende bevoegdheid	132
iii) Stilzwijgende aanvaarding	132

iv) Forumbeding	132
v) Algemene en bijzondere bevoegdheid	133
vi) Forum necessitatis	133
4.5. Voorlopige maatregelen	134
Hoofdstuk 5. Toepasselijk recht: algemene regels	137
Beknopte bibliografie	139
5.1. Wat is toepasselijk recht?	140
5.2. Waar vinden we de regels?	141
5.3. Toepassingsgebied van EU-verordeningen en internationale verdragen	143
a) Rome I-Verordening	143
b) Rome II-Verordening	145
c) Rome III-Verordening	146
d) Insolventie-Verordening	148
e) Onderhoud-Verordening en Protocol van Den Haag	148
f) Erfrecht-Verordening	149
g) Huwelijksvermogen-Verordening	149
h) Partnervermogen-Verordening	150
i) Verdrag van Den Haag 1956 over onderhoudsverplichtingen tegenover kinderen	150
j) Testamentenverdrag van Den Haag	150
k) Verkeersongevallenverdrag van Den Haag	151
l) Kinderbeschermingsverdrag van Den Haag	151
m) Volwassenenbeschermingsverdrag van Den Haag	151
n) Andere verdragen	152
5.4. Conflictenrechtelijke methode (het vinden van het toepasselijk recht)	152
a) Rechtsvraag	152
b) Van kwalificatie naar verwijzingscategorie	153
i) Hoe kwalificeren?	153
ii) Kwalificatie van de voorvraag	155
c) Verwijzingsregel en aanknoping aan een rechtssysteem	156
i) Korte historiek	156
ii) Aanknopingsfactoren	158
iii) Types verwijzingsregels	159
5.5. Complicaties bij de conflictenrechtelijke methode	162
a) Renvoi	162
b) Conflit mobile	163
5.6. Doorkruising van de conflictenrechtelijke methode: voorrangsregels	164

5.7. Correctie op de conflictenrechtelijke methode: uitzonderingsclausules	166
5.8. Toepassing van het aangewezen materieel recht	167
a) Vinden van buitenlands recht	167
b) Inpassen van buitenlands recht	171
c) Buitenlands recht: Staten met meer dan één rechtsstelsel	172
d) De internationale openbare orde	173
5.9. Manipulatie van de conflictenrechtelijke methode: wetsontduiking	175
5.10. Korte vergelijking: Amerikaans IPR	176
Hoofdstuk 6. Erkenning en uitvoerbaarheid: algemene regels	179
Beknopte bibliografie	181
6.1. Algemeen	182
a) Feitelijk gevolg	183
b) Bewijskracht	183
c) Erkenning	183
d) Uitvoerbaarverklaring of exequatur	185
e) Tenuitvoerlegging of executie	186
6.2. Belang van onderscheid: beslissing/schikking/akte	186
6.3. Waar vinden we de regels?	187
6.4. Afbakening van de instrumenten	189
6.5. Algemene regels over erkenning en uitvoerbaarheid	189
a) Brussel I bis-Verordening	189
b) EET-Verordening	196
c) Brussel II bis-Verordening	197
d) Insolventie-Verordening	200
e) Onderhoud-Verordening	200
f) Erfrecht-Verordening	201
g) Huwelijksvermogen-Verordening en Partnervermogen-Verordening	201
h) Internationale verdragen	202
i) WIPR	202
6.6. Legalisatie en apostille	206
Hoofdstuk 7. Administratieve en gerechtelijke samenwerking	211
Beknopte bibliografie	213
7.1. Algemeen	213
7.2. Centrale autoriteiten	214
7.3. Rechtstreekse communicatie tussen rechters	216

7.4.	Justitiële samenwerking binnen EU	216
7.5.	Verdrag van Londen 1968	217
Hoofdstuk 8. Procesrecht: overige		219
	Beknopte bibliografie	221
8.1.	Algemeen	222
8.2.	Parallele procedures	222
	a) Internationale aanhangigheid/litispending	222
	i) Litispending tussen twee lidstaten	223
	ii) Litispending tussen een EU-lidstaat en een derde land	226
	b) Internationale samenhang	227
	c) Forum non conveniens	228
	d) Doorverwijzing	229
	e) Anti-suit injunctions	231
8.3.	Betekening	233
	a) Betekening-Verordening	233
	b) Betekeningsverdrag van Den Haag 1965	237
	c) Gerechtelijk Wetboek	237
8.4.	Bewijs	237
	a) Bewijs-Verordening	237
	b) Internationale verdragen	238
	c) Geen verdrag	239
8.5.	Cautio judicatum solvi	239
8.6.	Eengemaakte procedures	240
Hoofdstuk 9. Alternatieve vormen van internationale geschillenbeslechting		243
	Beknopte bibliografie	244
9.1.	Internationale arbitrage	245
	a) Elementen van arbitrage	245
	b) Institutionele en ad hoc-arbitrage	246
	c) Het belang van de zetel van arbitrage	246
	d) Verdrag van New York 1958	247
	e) EU	248
9.2.	Internationale bemiddeling	248
	a) Wat is bemiddeling?	248
	b) EU	249
	c) Internationaal	249
9.3.	Online beslechting van disputen (ODR)	250

DEEL 2. BIJZONDER DEEL	251
Hoofdstuk 10. Personen	253
Beknopte bibliografie	255
10.1. Algemeen	256
10.2. Bronnen	256
10.3. Staat en bekwaamheid	256
a) Wat is staat en bekwaamheid?	256
b) Internationale bevoegdheid	257
c) Toepasselijk recht	257
d) Erkenning en uitvoerbaarheid	258
10.4. Bescherming van volwassenen	259
a) Wat is bescherming van volwassenen?	259
b) Internationale bevoegdheid	259
c) Toepasselijk recht	260
d) Erkenning en uitvoerbaarheid	261
10.5. Naam	263
a) Wat valt onder naam?	263
b) Internationale bevoegdheid	263
c) Toepasselijk recht	264
d) Erkenning en uitvoerbaarheid	265
10.6. Afwezigheid	270
a) Wat valt onder afwezigheid?	270
b) Internationale bevoegdheid	270
c) Toepasselijk recht	270
d) Erkenning en uitvoerbaarheid	271
10.7. Aanpassing van geslacht	271
a) Wat valt onder geslachtsaanpassing?	271
b) Internationale bevoegdheid	272
c) Toepasselijk recht	272
d) Erkenning	273
Hoofdstuk 11. Familie	275
Beknopte bibliografie	277
11.1. Algemeen	280
11.2. Bronnen	280
11.3. Huwelijk	281
a) Internationale bevoegdheid	281
b) Toepasselijk recht	283
i) Huwelijkssluiting	283
ii) Persoonsrechtelijke gevolgen van het huwelijk	284

c) Erkenning	285
d) Schijnhuwelijken	287
11.4. Echtscheiding	291
a) Internationale bevoegdheid	291
b) Toepasselijk recht	292
c) Erkenning	295
i) Brussel II bis: echtscheiding uit andere EU-lidstaat behalve Denemarken	295
ii) WIPR: echtscheiding uit niet-EU-lidstaat en Denemarken	296
11.5. Relatie van samenleven	300
a) Internationale bevoegdheid	301
b) Toepasselijk recht	302
c) Erkenning	302
11.6. Natuurlijke afstamming	303
a) Internationale bevoegdheid	303
b) Toepasselijk recht	305
c) Erkenning	307
d) Schijnerkenningen	309
11.7. Adoptie	310
a) Internationale bevoegdheid	311
b) Toepasselijk recht	311
c) Erkenning	312
d) Specifieke adoptieprocedure	314
11.8. Ouderlijke verantwoordelijkheid	315
a) Internationale bevoegdheid	315
b) Toepasselijk recht	318
c) Erkenning	320
d) Uitvoerbaarheid	322
e) Administratieve samenwerking	322
11.9. Internationale kinderontvoering	323
a) Herstel van situatie	324
b) Beslissing ten gronde	331
Hoofdstuk 12. Relatievermogen	335
Beknopte bibliografie	337
12.1. Algemeen	338
12.2. Bronnen	338
12.3. Internationale bevoegdheid	339
a) Samenhangbevoegdheid	339
b) Vrijwillige verschijning	340
c) Forumkeuze	340

d) Algemene bevoegdheid	341
e) Alternatieve bevoegdheid	341
f) Subsidiaire bevoegdheid	342
g) Forum necessitatis	342
12.4. Toepasselijk recht	342
a) Huwelijksvermogen-Verordening	342
i) Werkingssfeer	342
ii) Toepasselijk recht: rechtskeuze	343
iii) Toepasselijk recht: geen rechtskeuze	344
iv) Uitzonderingsclausule	345
v) Openbare orde en voorrangsregels	345
b) Partnervermogen-Verordening	345
i) Werkingssfeer	345
ii) Toepasselijk recht: rechtskeuze	346
iii) Toepasselijk recht: geen rechtskeuze	347
iv) Uitzonderingsclausule	347
v) Openbare orde en voorrangsregels	347
c) Oud recht: WIPR en daarvoor	347
i) Overgangsregelingen	347
ii) Rechtskeuze: huwelijksvermogen	348
iii) Geen rechtskeuze	348
12.5. Erkenning en uitvoerbaarheid	350
a) Huwelijksvermogen-Verordening en Partnervermogen-Verordening	350
b) WIPR	351
 Hoofdstuk 13. Onderhoudsverplichtingen	353
Beknpte bibliografie	355
13.1. Algemeen	355
13.2. Bronnen	356
13.3. Internationale bevoegdheid	357
13.4. Toepasselijk recht	359
a) Algemeen	359
b) Rechtskeuze	360
c) Geen rechtskeuze	361
13.5. Erkenning en uitvoerbaarheid	362
a) Beslissing of akte uit de EU	362
b) Beslissing of akte van buiten de EU	363
 Hoofdstuk 14. Erfopvolging	365
Beknpte bibliografie	367
14.1. Algemeen	368

14.2. Bronnen	369
14.3. Internationale bevoegdheid	370
a) Forumkeuze	370
b) Stilzwijgende en uitdrukkelijke aanvaarding	370
c) Algemene bevoegdheid	371
d) Subsidiaire bevoegdheid	371
e) Forum necessitatis	372
14.4. Toepasselijk recht	373
a) Erfrecht-Vo	373
b) WIPR	375
c) Internationaal verdrag voor de vorm van testamenten	376
14.5. Erkenning en uitvoerbaarheid	377
14.6. Europese erfrechtverklaring	378
Hoofdstuk 15. Goederen	381
Beknopte bibliografie	383
15.1. Algemeen	383
15.2. Bronnen	384
15.3. Internationale bevoegdheid	384
15.4. Toepasselijk recht	386
a) Algemeen	386
b) Specifieke goederen	387
15.5. Erkenning en uitvoerbaarheid	389
15.6. Europese octrooien	390
a) Europees octrooi	390
b) Europees octrooi met eenheidswerking	390
Hoofdstuk 16. Contracten	393
Beknopte bibliografie	395
16.1. Algemeen	396
16.2. Bronnen	401
16.3. Internationale bevoegdheid	401
a) Exclusieve bevoegdheid	402
b) Vrijwillige verschijning/stilzwijgende aanvaarding	403
c) Beschermende bevoegdheidsgronden	403
i) Verzekerde partijen als beschermde partijen	404
ii) Consumenten als beschermde partijen	407
iii) Werknemers als beschermde partijen	412
d) Forumbedingen	415
e) Algemene en bijzondere bevoegdheidsgronden	417

f) Subsidair: bijzondere bevoegdheidsgronden in het WIPR	422
g) Arbitrage	422
16.4. Toepasselijk recht	423
a) Algemeen	423
b) Toepassingsgebied Rome I-Verordening	424
i) Niet-contractuele materies die uitgesloten zijn van Rome I	424
ii) Contractuele materies die uitgesloten zijn van Rome I	425
c) Rechtskeuze	426
i) Algemene regel	426
ii) Vervoersovereenkomsten	427
iii) Verzekeringsovereenkomsten	427
iv) Consumentenovereenkomsten	428
v) Arbeidsovereenkomsten	429
d) Geen rechtskeuze	429
i) Algemene regel	429
ii) Vervoersovereenkomsten	430
iii) Verzekeringscontracten	431
iv) Consumentenovereenkomsten	431
v) Arbeidsovereenkomsten	432
e) Geldigheid van de overeenkomst	433
f) Cessie en wettelijke subrogatie	434
g) Voorrangsregels (politiewetten)	436
h) Uitzondering van de internationale openbare orde	436
16.5. Erkenning en uitvoerbaarheid	436
16.6. Materieel recht	437
a) Weens Koopverdrag	437
i) Algemeen	437
ii) Toepassingsgebied Weens Koopverdrag	438
iii) Interpretatie van het Weens Koopverdrag	440
iv) Verjaringsverdrag en -protocol	441
b) Incoterms	441
c) Internationale betaling: documentair krediet	443
Hoofdstuk 17. Niet-contractuele verbintenissen	447
Beknopte bibliografie	449
17.1. Algemeen	450
17.2. Bronnen	451
17.3. Onderscheid tussen contractuele en niet- contractuele aansprakelijkheid	451

17.4. Internationale bevoegdheid	453
a) Exclusieve bevoegdheid	453
b) Vrijwillige verschijning/stilzwijgende aanvaarding	453
c) Forumbedingen	453
d) Algemene en bijzondere bevoegdheidsgronden	454
i) Plaats van het schadebrengende feit:	
onderdelen	454
ii) Plaats van de schade: initiële schade	455
iii) Plaats van de schade: gedrukte pers	457
iv) Plaats van de schade: internet	458
v) Plaats van de schadelijke handeling	462
e) Subsidiar: bijzondere bevoegdheidsgronden in het WIPR	463
17.5. Toepasselijk recht op onrechtmatige daad	464
a) Toepassingsgebied van de verschillende bronnen	464
i) Rome II-Verordening	464
ii) Verkeersongevallenverdrag van Den Haag	465
iii) WIPR	465
b) Algemene regel voor onrechtmatige daad onder Rome II-Verordening	466
i) Toepasselijk recht: rechtskeuze	466
ii) Toepasselijk recht als er geen rechtskeuze is	466
iii) Uitzonderingsclausule	467
iv) Renvoi	468
v) Rechtstreekse vordering en subrogatie	468
vi) Veiligheidsvoorschriften en gedragsregels	469
vii) Voorrangsregels	469
viii) Openbare orde	470
c) Productaansprakelijkheid	470
d) Oneerlijke concurrentie	471
e) Beperking van de mededinging	472
f) Milieuschade	472
g) Inbreuk op intellectuele eigendomsrechten	473
h) Schade door collectieve actie bij arbeidsconflicten	474
i) Verkeersongevallen	475
i) Verwijzingsregel	475
ii) Renvoi	476
iii) Rechtstreekse vordering	476
iv) Verkeers- en veiligheidsvoorschriften	476
v) Openbare orde	476
j) Inbreuk op persoonlijkheidsrechten en laster	477
i) Verwijzingsregel	477

ii) Uitzonderingsclausule	477
iii) Openbare orde	477
17.6. Toepasselijk recht voor andere niet-contractuele verbintenissen	477
a) Ongerechtvaardigde verrijking en zaakwaarneming	477
b) Precontractuele aansprakelijkheid	478
17.7. Erkenning en uitvoerbaarheid	479
 Hoofdstuk 18. Rechtspersonen	481
Beknopte bibliografie	483
18.1. Algemeen	483
18.2. Bronnen	484
18.3. Statutaire versus werkelijke zetelleer	484
18.4. Invloed van het EU-vrij verkeer op het IPR	484
18.5. Internationale bevoegdheid	488
a) Exclusieve bevoegdheid	488
b) Algemene en bijzondere bevoegdheidsgronden	489
18.6. Toepasselijk recht	493
18.7. Erkenning en uitvoerbaarheid	494
 Hoofdstuk 19. Trusts	497
Beknopte bibliografie	499
19.1. Algemeen	499
19.2. Bronnen	500
19.3. Internationale bevoegdheid	500
19.4. Toepasselijk recht	501
19.5. Erkenning en uitvoerbaarheid	502
 Hoofdstuk 20. Insolventie	505
Beknopte bibliografie	507
20.1. Algemeen	507
20.2. Bronnen	507
20.3. Theorie: universaliteit en territorialiteit	508
20.4. Toepassingsgebied van de Insolventie-Verordening	509
a) Voorwaarden insolventieprocedure	509
b) Definities en bijlagen	510
c) De COMI	512
d) Insolventie-Verordening en Brussel I bis-Verordening	513
20.5. Internationale bevoegdheid	517
a) Insolventie-Verordening	517
i) Algemeen	517

ii) Hoofdinsolventieprocedures	518
iii) Territoriale procedures	519
b) WIPR en WER	522
i) Algemeen	522
ii) Hoofdinsolventieprocedures	522
iii) Territoriale procedures	522
20.6. Toepasselijk recht	523
20.7. Coördinatie tussen hoofd- en territoriale insolventieprocedures	526
20.8. Erkenning en uitvoerbaarheid	527
a) Erkenning van insolventieprocedures van andere EU-lidstaten	527
b) Erkenning van insolventieprocedures van derde landen	529